

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 21. januarja 2015*

„Predhodno odločanje — Socialna politika — Direktiva 2000/78/ES — Člena 2(1) in (2)(a), ter 6(1) in (2) — Različno obravnavanje na podlagi starosti — Javni uslužbenci — Pokojninsko zavarovanje — Nacionalna ureditev, ki izključuje upoštevanje obdobja šolanja, dopolnjenih pred 18. letom starosti“

V zadevi C-529/13,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Verwaltungsgerichtshof (Avstrija) z odločbo z dne 16. septembra 2013, ki je prispela na Sodišče 8. oktobra 2013, v postopku

Georg Felber

proti

Bundesministerin für Unterricht, Kunst und Kultur,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi R. Silva de Lapuerta, predsednica senata, K. Lenaerts, podpredsednik Sodišča, v funkciji sodnika drugega senata, J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev (poročevalec) in J. L. da Cruz Vilaça, sodniki,

generalni pravobranilec: Y. Bot,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za avstrijsko vlado C. Pesendorfer, agentka,
- za Evropsko komisijo B.-R. Killmann in D. Martin, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: nemščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 21 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina), ter členov 2(1) in (2)(a) ter 6(1) in (2) Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 79).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med G. Felberjem in Bundesministerin für Unterricht, Kunst und Kultur (zvezna ministrica za šolstvo, umetnost in kulturo, v nadaljevanju: Bundesministerin), ker Bundesministerin pri izračunu pokojninskih pravic G. Felberja ni upoštevala obdobja šolanja pred začetkom službovanja.

Pravni okvir

Direktiva 2000/78

- 3 V skladu s členom 1 je namen Direktive 2000/78 „opredeliti splošni okvir boja proti diskriminaciji zaradi vere ali prepričanja, hendikepiranosti, starosti ali spolne usmerjenosti pri zaposlovanju in delu, zato da bi v državah članicah uresničevali načelo enakega obravnavanja“.
- 4 Člen 2 te direktive določa:
„1. V tej direktivi ‚načelo enakega obravnavanja‘ pomeni, da ne obstaja nikakršna neposredna ali posredna diskriminacija zaradi katerega od razlogov iz člena 1.
2. V smislu odstavka 1:
(a) se šteje, da gre za neposredno diskriminacijo, kadar je, je bila ali bi bila oseba obravnavana manj ugodno kakor neka druga v primerljivi situaciji zaradi katerega od razlogov iz člena 1;
[...]
5 Člen 3(1) in (3) te direktive, naslovljen „Področje uporabe“, določa:
„1. V mejah pristojnosti, ki so prenesene na Skupnost, se ta direktiva uporablja za vse osebe, bodisi v javnem bodisi v zasebnem sektorju, vključno z javnimi telesi, kar zadeva
[...]
(c) zaposlitev in delovne pogoje, vključno z odpustitvijo in plačilom;
[...]
3. Ta direktiva se ne uporablja v zvezi s plačili kakršne koli vrste iz državnih programov, vključno s sistemom socialne varnosti ali socialnega zavarovanja.“
- 6 Člen 6 te direktive določa:
„1. Ne glede na člen 2(2) lahko države članice predvidijo, da različno obravnavanje zaradi starosti ne predstavlja diskriminacije, če ga v kontekstu nacionalnega prava objektivno in razumno utemeljujejo z legitimnim ciljem, vključno z legitimnimi cilji zaposlovalne politike, delovnega trga in poklicnega usposabljanja, in če so načini uresničevanja tega cilja primerni in nujni.

Tako različno obravnavanje je lahko med drugim:

- (a) določitev posebnih pogojev glede dostopnosti zaposlitve in poklicnega usposabljanja, zaposlitve in dela, vključno s pogoji glede odpustitve in plačila, za mlade osebe, starejše delavce in osebe, ki so dolžne skrbeti za druge, zato da se spodbuja njihovo poklicno vključenost ali jim zagotavlja varstvo;
- (b) z določitvijo minimalnih pogojev glede starosti, delovnih izkušenj ali delovne dobe glede dostopa do zaposlitve ali kakšnih ugodnosti, povezanih z zaposlenostjo;

[...]

2. Ne glede na člen 2(2) lahko države članice predvidijo, da določitev starosti za upokojitev ali pridobitev pravice do starostne ali invalidske pokojnine za potrebe panožnih programov socialne varnosti, vključno z določitvijo različnih starosti za delojemalce oziroma skupine ali kategorije delojemalcev v teh programih in z uporabo merila starosti pri izračunu rizičnosti v kontekstu teh programov, ne predstavlja diskriminacije zaradi starosti, pod pogojem, da ni rezultat diskriminacije zaradi spola.“

- 7 Člen 7 Direktive 2000/78, naslovljen „Pozitivni in posebni ukrepi“, v odstavku 1 določa:

„Da bi bila v praksi zagotovljena popolna enakost, načelo enakega obravnavanja ne preprečuje državam članicam, da bi ohranile ali sprejele posebne ukrepe, katerih cilj je preprečevati ali kompenzirati za prikrašnanost, povezano s katerim od motivov iz člena 1.“

Avstrijsko pravo

- 8 Členi 53, 54 in 56 zveznega zakona o pokojninskih pravicah zveznih uradnikov, njihovih preživelih ožjih in širših družinskih članov (zakon o pokojninah iz leta 1965) (Bundesgesetz über die Pensionsansprüche der Bundesbeamten, ihrer Hinterbliebenen und Angehörigen (Pensionsgesetz 1965)), z dne 18. novembra 1965 (BGBl., 340/1965, v nadaljevanju: PG 1965) so v različici, ki je veljala v času dejanskega stanja iz spora o glavni stvari, določali:

„Obdobja pred začetkom službovanja, ki se upoštevajo pri izračunu pokojninske dobe

Člen 53

(1) Obdobja pred začetkom službovanja, ki se štejejo v pokojninsko dobo, so obdobja, navedena v odstavkih od 2 do 4, če so končana pred datumom, od katerega začne teči obdobje službovanja pri zveznem organu, ki se šteje v pokojninsko dobo. Ta obdobja se upoštevajo tako, da se prištejejo.

(2) Všteevajo se naslednja obdobja:

[...]

h) trajanje šolanja, končanega na [...] srednji ali višji tehnični ali poklicni šoli, akademiji ali drugi izobraževalni ustanovi, če zakonsko določeno najkrajše trajanje šolanja ni bilo prekoračeno,

[...]

Neupoštevanje in odpoved

Člen 54

[...]

(2) Ne upoštevajo se naslednja obdobja:

a) obdobja pred dopolnjenim 18. letom starosti uradnika, [...].

[...]

Posebni pokojninski prispevek

Člen 56

(1) Uradnik mora nakazati posebni prispevek, če se zvezni državi za upoštevana obdobja pred začetkom službovanja, ki se štejejo v pokojninsko dobo, ne nakaže zneska, ki se prenese v skladu s pravili prava socialne varnosti [...].“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 9 G. Felber, rojen leta 1956, je profesor in uradnik v delovnem razmerju z zvezno državo od leta 1991.
- 10 Za izračun njegovih pokojninskih pravic so bila z odločbo iz leta 1992 določena vštevna obdobja pred začetkom službovanja v javni upravi. Za izračun pokojninskih pravic G. Felberja so bila upoštevana le obdobja šolanja in poklicne dejavnosti po dopolnjenem 18. letu starosti. Obdobje šolanja, ki ga je slednji dopolnil pred 18. letom starosti, namreč tri leta šolanja, pa ni bilo upoštevano. S sklicevanjem na sodbo Hütter (C-88/08, EU:C:2009:381) je G. Felber zahteval, da se to obdobje upošteva oziroma naj se mu omogoči, da ga dokupi s plačilom posebnega pokojninskega prispevka.
- 11 Z odločbo z dne 25. novembra 2010 je Landesschulrat für Salzburg (šolski svet dežele Salzburška) njegovo zahtevo zavrnil, ker člen 54(2)(a) PG 1965 ne dopušča vštevanja obdobja šolanja, dopolnjenih pred 18. letom starosti za uradnike, za katere se kot za G. Felberja uporablja člen 88(1) PG 1965, ker so začeli službovati pred 1. majem 1995. G. Felber se je zoper to odločbo Landesschulrat für Salzburg pritožil pri Bundesministerin, vendar je ta njegovo pritožbo zavrnila z odločbo z dne 1. decembra 2011.
- 12 G. Felber je nato zoper to odločbo vložil pritožbo pri Verfassungsgerichtshof (ustavno sodišče), ki se je z odločbo z dne 5. marca 2012 izreklo za nepristojno v korist predložitvenega sodišča. Verfassungsgerichtshof je vseeno presodilo, da je to, da pravila glede priznavanja obdobja šolanja pred začetkom službovanja pri izračunu zneska pokojnine odstopajo od pravil, ki se uporabijo za priznanje teh obdobja za določitev zneska plačila uradnikov, združljivo z ustavnim načelom enakega obravnavanja.
- 13 Po mnenju predložitvenega sodišča se s sodbo Hütter (EU:C:2009:381) zahteva, da se ponovno, nediskriminatorno izračuna obdobja poklicne dejavnosti in obdobja šolanja, ki jih je zadevni uslužbenec dopolnil pred 18. letom starosti. Zato se sprašuje, ali je treba ponovno, nediskriminatorno izračunati le pravice do plačila, ali tudi pokojninske pravice.

14 V teh okoliščinah je predložitveno sodišče prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

- „1. Ali gre – ne glede na člen 52(1) [Listine] [...] in člen 6 Direktive [2000/78] – za (neposredno) različno obravnavanje zaradi starosti v smislu člena 21(1) Listine oziroma člena 2(1) in (2)(a) [te] [d]irektive, če se čas šolanja na srednji ali višji šoli upošteva kot obdobje, ki se šteje v pokojninsko dobo, samo če gre za obdobja po 18. letu starosti javnega uslužbenca, pri čemer se glede na to dobo ugotavljajo tako pogoji za pridobitev pravice do pokojnine kot tudi njena višina in se navedena pokojnina (skupna pokojnina) na podlagi nacionalnega prava šteje za ohranjanje plačila iz javnopravnega delovnega razmerja, ki tudi po upokojitvi uradnika še naprej obstaja?
2. Če je odgovor pritrdilen, ali se lahko uradnik – v primeru neupravičenosti v smislu člena 52(1) Listine oziroma člena 6 Direktive [2000/78] (glej glede tega tretje vprašanje) – v postopku, v katerem se uveljavlja vštevanje obdobj pred začetkom službovanja v pokojninsko dobo, sklicuje na neposredno uporabo člena 21 Listine oziroma člena 2 Direktive [2000/78] tudi v primeru, da v tem trenutku še ni upokojen, zlasti ker se lahko na podlagi nacionalnega prava – če se njegov pravni položaj ob upokojitvi ne spremeni – v postopku določanja pokojnine ali v primeru novega zahtevka za vštevanje teh obdobj proti njemu uveljavlja pravnomočnost odločbe, s katero je bil tak zahtevek zavrjen?
3. Če je odgovor pritrdilen, ali je to različno obravnavanje v smislu člena 52(1) Listine oziroma člena 6(1) in (2) Direktive[2000/78]
  - a) upravičeno, zato da bi tudi za osebe, ki imajo rojstni dan po začetku šolskega obdobja v letu začetka šolanja, oziroma osebe, ki obiskujejo srednjo šolo s podaljšanim šolanjem, ki morajo za to, da bi končale šolanje, šolo obiskovati po 18. letu starosti, veljali enaki pogoji kot za osebe, ki so srednje- ali višješolsko izobraževanje končale že pred dopolnjenim 18. letom starosti, tudi če se upoštevanje časa šolanja po dopolnjenem 18. letu starosti ne omejuje na navedene primere;
  - b) upravičeno, zato da se iz pokojninske dobe izključijo obdobja, ki na splošno ne pomenijo posameznikovega aktivnega obdobja in za katera posledično prispevki niso bili plačani; ali je to upravičeno ne glede na to, da se tudi med šolanjem na srednjih ali višjih šolah po dopolnjenem 18. letu starosti sprva prispevki ne plačujejo in se mora v primeru poznejšega upoštevanja tovrstnih obdobj šolanja v vsakem primeru plačati posebni pokojninski prispevek;
  - c) upravičeno, ker je izključitev vštevanja obdobj, končanih pred 18. letom [starosti], v pokojninsko dobo treba enačiti z določitvijo ‚starosti za upokojitev za potrebe panožnih programov socialne varnosti‘ v smislu člena 6(2) Direktive [2000/78]?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Uvodne ugotovitve

15 Z vprašanji za predhodno odločanje predložitveno sodišče predlaga, naj Sodišče razloži načelo prepovedi diskriminacije na podlagi starosti, ki je uvedeno s členom 21 Listine in konkretizirano z Direktivo 2000/78.

- 16 Kot izhaja iz sodne prakse Sodišča, morajo države članice ob sprejemanju ukrepov, ki spadajo na področje uporabe Direktive 2000/78, ki glede zaposlovanja in dela konkretizira načelo prepovedi diskriminacije na podlagi starosti, to direktivo spoštovati (glej v tem smislu sodbi Prigge in drugi, C-447/09, EU:C:2011:573, točka 48, in Tyrolean Airways Tiroler Luftfahrt, C-132/11, EU:C:2012:329, točka 22).
- 17 V teh okoliščinah je treba vprašanja v okviru postopka med posameznikom in nacionalno upravo, kot je ta v glavni stvari, preučiti le glede na Direktivo 2000/78.

Prvo in tretje vprašanje

- 18 Predložitveno sodišče s prvim in tretjim vprašanjem, ki ju je treba preučiti skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člena 2(1) in (2)(a) in 6(1) in (2) Direktive 2000/78 razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni zakonodaji, v skladu s katero se obdobja šolanja in delovna doba uradnika, končana pred dopolnjenim 18. letom starosti, ne upoštevajo za namene priznanja pravice do pokojnine in izračuna zneska njegove pokojnine, čeprav se ta obdobja upoštevajo, če so končana, potem ko je dopolnil to starost.
- 19 Najprej je treba ugotoviti, ali zadevna nacionalna ureditev iz postopka v glavni stvari spada na področje uporabe Direktive 2000/78. V zvezi s tem iz člena 3(1)(a) in (c) izhaja, da se ta direktiva uporablja v okviru pristojnosti, ki so prenesene na Evropsko unijo, „za vse osebe, bodisi v javnem bodisi v zasebnem sektorju, vključno z javnimi telesi“, kar po eni strani zadeva „pogoje, pod katerimi je dostopna zaposlitev [...], vključno z izbirnimi merili in pogoji za sprejem v službo, ne glede na to, za katero vejo dejavnosti ali hierarhično mesto gre“, in po drugi „zaposlitev in delovne pogoje, vključno z odpustitvijo in plačilom“.
- 20 Področje uporabe Direktive 2000/78 je treba ob upoštevanju členov 3(1)(c) in (3) v povezavi z uvodno izjavo 13 te direktive razumeti tako, da ne zajema sistemov socialnega zavarovanja in socialnega varstva, katerih ugodnosti se ne štejejo za plačilo v smislu opredelitve tega pojma, ki velja pri uporabi člena 157(2) PDEU (glej v tem smislu sodbi HK Danmark, C-476/11, EU:C:2013:590, točka 25 in Dansk Jurist- og Økonomforbund, C-546/11, EU:C:2013:603, točka 25).
- 21 Pojem „plačilo“ v smislu člena 157(2) PDEU pomeni vse sedanje in prihodnje prejemke v denarju ali naravi, ki jih delavec zaradi zaposlitve prejme od delodajalca, čeprav le posredno (sodbi HK Danmark, EU:C:2013:590, točka 26 in Dansk Jurist- og Økonomforbund, EU:C:2013:603, točka 26).
- 22 V zadevi v glavni stvari gre za neupoštevanje obdobja šolanja G. Felberja pred dopolnjenim 18. letom starosti ter začetkom službovanja v zvezni upravi kot obdobja pred začetkom službovanja, ki se šteje v pokojninsko dobo.
- 23 Kot izhaja iz predložitvene odločbe, je znesek pokojnine odvisen od obdobja službovanja, obdobj, ki se všttevajo v pokojninsko dobo, in višine plačila uradnika. Pokojnina je bodoče plačilo v denarju, ki ga delodajalec nakaže svojim zaposlenim, kot neposredna posledica njihovega zaposlitvenega razmerja. Za to pokojnino se v nacionalnem pravu šteje, da gre za plačilo, ki se ga vedno znova nakazuje v okviru zaposlitvenega razmerja, ki se nadaljuje po tem, ko uradnik postane upravičen do pokojnine. Ta pokojnina zato pomeni plačilo v smislu člena 157(2) PDEU.
- 24 Iz navedenega izhaja, da s tem, da se pri delu uradnikov ne upoštevajo obdobja šolanja, dopolnjena pred 18. letom starosti, za namene izračuna te pokojnine, člen 54(2)(a) PG 1965 vpliva na plačilne pogoje teh javnih uslužbencev v smislu člena 3(1)(c) Direktive 2000/78. Ta direktiva zato velja v primeru, kot je ta, ki je predmet v postopku v glavni stvari.

- 25 Drugič, glede vprašanja, ali nacionalna ureditev iz postopka v glavni stvari zajema različno obravnavanje zaradi starosti glede zaposlitve in dela, je treba ugotoviti, da je treba na podlagi člena 2(1) Direktive 2000/78 „načelo enakega obravnavanja“ razumeti tako, da ne obstaja neposredna ali posredna diskriminacija iz katerega od razlogov iz člena 1 te direktive, med katerimi je starost. V njenem členu 2(2)(a) je pojasnjeno, da se v smislu odstavka 1 istega člena šteje, da gre za neposredno diskriminacijo, kadar je obravnavanje osebe manj ugodno kakor obravnavanje druge osebe v primerljivem položaju iz katerega od razlogov iz člena 1 te direktive.
- 26 V skladu s členom 53(2)(h) PG 1965 je treba upoštevati trajanje šolanja, ki ga je uradnik končal na srednji ali višji tehnični ali poklicni šoli, akademiji ali drugi izobraževalni ustanovi, če zakonsko določeno najkrajše trajanje šolanja ni bilo prekoračeno. Vendar pa člen 54(2)(a) PG 1965 vseeno omejuje to upoštevanje na obdobja, ki jih je uradnik dopolnil po 18. letu starosti.
- 27 Kot je navedlo predložitveno sodišče, nacionalna zakonodaja, kot je ta v postopku v glavni stvari, daje prednost osebam, ki končajo ali začnejo šolanje po dopolnjenem 18. letu starosti, ker se bodo le tem osebam upoštevala obdobja šolanja, ki so ga končale na srednji ali višji tehnični ali poklicni šoli, pred začetkom službovanja v javnem sektorju zvezne države. Posledica takšne zakonodaje je lahko različno obravnavanje oseb na podlagi starosti, v kateri so pridobile šolsko izobrazbo. Zaradi tega merila sta lahko osebi, ki sta končali isto izobraževanje, različno obravnavani izključno na podlagi njune starosti. Taka določba s tem določa različno obravnavanje neposredno na podlagi merila starosti v smislu člena 2(1) in (2)(a) Direktive 2000/78 (glej po analogiji sodbo Hütter, EU:C:2009:381, točka 38).
- 28 Tretjič, preučiti je treba, ali je to različno obravnavanje glede na člen 6(1) Direktive 2000/78 vseeno lahko upravičeno.
- 29 Prvi odstavek te določbe določa, da lahko države članice določijo, da različno obravnavanje zaradi starosti ne predstavlja diskriminacije, če ga v kontekstu nacionalnega prava objektivno in razumno utemeljujejo z legitimnim ciljem, vključno z legitimnimi cilji zaposlovalne politike, delovnega trga in poklicnega usposabljanja, in če so načini uresničevanja tega cilja primerni in nujni.
- 30 Prvič, glede vprašanja, ali je cilj, ki mu sledi zadevna nacionalna zakonodaja, legitimen, je Sodišče večkrat razsodilo, da imajo države članice široko polje proste presoje ne le pri izbiri glede sledenja določenemu cilju na področju socialne in zaposlovalne politike, temveč tudi pri sprejemanju ukrepov, s katerimi se lahko ta uresniči (sodba Specht in drugi, od C-501/12 do C-506/12, C-540/12 in C-541/12, EU:C:2014:2005, točka 46 in navedena sodna praksa).
- 31 Iz spisa, ki ga ima Sodišče na voljo v obravnavani zadevi, je glede tega razvidno, da je upoštevanje obdobja pred začetkom službovanja uradnika, dopoljenih izven njegovega zaposlitvenega razmerja kot uradnik, izjema, ki je bila uvedena zato, da se pri pridobivanju pokojninskih pravic ne obravnava manj ugodno uradnikov, ki so pred začetkom službovanja v javnem sektorju zvezne države pridobili višjo izobrazbo, v razmerju do tistih, katerih zaposlitev ni bila pogojena s posebno izobrazbo in ki so posledično lahko začeli s službovanjem v javnem sektorju zvezne države, ko so dopolnili 18 let. Pravila nacionalnega pokojninskega sistema za uradnike so zastavljena tako, da celotna kariera, ki se upošteva za namene izračuna zneska pokojnine, sega do najnižje zahtevane starosti za začetek službovanja kot državni uslužbenec. Namen zadevne nacionalne zakonodaje v postopku v glavni stvari je poenotiti datum začetka prispevanja v pokojninski sistem in tako ohraniti upokojitveno starost. V zvezi s tem bi neupoštevanje obdobja šolanja pred dopolnjenim 18. letom starosti upravičevala okoliščina, da zadevna oseba v tem obdobju načeloma ne opravlja nobene plačane dejavnosti, v zvezi s katero bi se plačevali pokojninski prispevki.
- 32 Če uresničevanje takega cilja omogoča zagotovitev spoštovanja načela enakega obravnavanja za vse osebe določenega sektorja in to glede bistvenega elementa njihovega delovnega razmerja, kot je čas upokojitve, je tak cilj legitimen cilj politike zaposlovanja (glej po analogiji sodbo Komisija/Madžarska, C-286/12, EU:C:2012:687, točka 61).

- 33 Drugič, glede na besedilo člena 6(1) Direktive 2000/78 je treba preveriti, ali so v okviru širokega polja proste presoje, ki ga imajo države članice, na kar je bilo opozorjeno v točki 30 te sodbe, načini uresničevanja tega cilja primerni in nujni.
- 34 Na eni strani iz spisa, predloženega Sodišču, glede primernosti člena 54(2)(a) PG 1965 izhaja, da je najnižja starost za zaposlitev v javnem sektorju določena na 18 let, tako da je lahko uradnik vključen v sistem pokojninskega zavarovanja za uradnike in lahko prispeva v ta sistem šele od te starosti dalje.
- 35 Zato je neupoštevanje obdobja šolanja pred dopolnjenim 18. letom starosti na podlagi te določbe primerno za zagotavljanje legitimnega cilja, ki je sprejetje politike zaposlovanja, ki vsem osebam, vključenim v pokojninski sistem za uradnike omogoča, da vanj začnejo prispevati ob isti starosti, da pridobijo pravico do prejemanja polne pokojnine in tako zagotovijo enako obravnavanje uradnikov.
- 36 Na drugi strani je treba glede vprašanja, ali zadevna nacionalna ureditev v postopku v glavni stvari ne presega tistega, kar je nujno za doseganje cilja, ki mu sledi, spomniti, da se z zahtevo, iz katere izvira postopek v glavni stvari, želi upoštevati samo obdobja šolanja, končana na srednji ali višji tehnični ali poklicni šoli, ne pa obdobja zaposlitve, tako kot je to v zadevi, v kateri je bila izdana sodba Hütter (EU:C:2009:381).
- 37 V zvezi s tem je nacionalna ureditev v zadevi v glavni stvari koherentna glede utemeljitve, na katero se sklicuje predložitveno sodišče, namreč da se iz izračuna pokojnine izključi obdobja, v katerih zadevna stranka ne plačuje prispevkov v pokojninski sistem.
- 38 Na eni strani obdobja šolanja, kot so v zadevi v glavni stvari, nimajo za posledico vplačila teh prispevkov. Na drugi strani, glede obdobja šolanja, ki jih je uradnik dopolnil po 18. letu starosti, iz predložitvene odločbe izhaja, da se jih lahko šteje za obdobja, ki se štejejo v pokojninsko dobo, in se jih zato lahko upošteva za izračun pokojninske dobe le pod pogojem iz člena 56 PG 1965, če se v pokojninski sistem nakaže poseben pokojninski prispevek, ki ustreza manjkajočim prispevkom. Iz spisa, predloženega Sodišču, izhaja, da je ta posebni pokojninski prispevek nadomestilo za manjkajoče prispevke zadevne osebe v pokojninski sistem, za obdobje njenega šolanja, z obveznim prispevanjem. Ta posebni pokojninski prispevek ima tako vlogo nadomestila.
- 39 V teh okoliščinah, ob upoštevanju, da imajo države članice široko polje proste presoje ne le pri izbiri glede sledenja določenemu cilju na področju socialne in zaposlovalne politike, temveč tudi pri sprejemanju ukrepov, s katerimi se lahko ta uresniči, je ukrep, kot je določen v členu 54(2)(a) PG 1965, primeren za doseg ciljev, navedenih v točkah 31 in 32 te sodbe, in ne presega tistega, kar je nujno za doseganje tega cilja.
- 40 Zato je treba na prvo in tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člena 2(1) in (2)(a) ter 6(1) Direktive 2000/78 razlagati tako, da ne nasprotujeta nacionalni zakonodaji, kot je ta v zadevi v glavni stvari, v skladu s katero se za namene priznanja pravice do pokojnine in izračuna zneska njegove pokojnine ne upoštevajo obdobja šolanja uradnika, končana pred dopolnjenim 18. letom starosti, če je na eni strani objektivno in razumno utemeljena z legitimnim ciljem v zvezi z zaposlovalno politiko in trgom dela ter na drugi predstavlja primeren in nujen način uresničevanja tega cilja.

Drugo vprašanje

- 41 Ob upoštevanju odgovora na prvo in tretje vprašanje, na drugo vprašanje ni treba odgovoriti.

Stroški

- 42 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

Člena 2(1) in (2)(a) ter 6(1) Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu je treba razlagati tako, da ne nasprotujeta nacionalni zakonodaji, kot je ta v zadevi v glavni stvari, v skladu s katero se za namene priznanja pravice do pokojnine in izračuna zneska njegove pokojnine ne upoštevajo obdobja šolanja uradnika, končana pred dopolnjenim 18. letom starosti, če je na eni strani objektivno in razumno utemeljena z legitimnim ciljem v zvezi z zaposlovalno politiko in trgov delu ter na drugi predstavlja primeren in nujen način uresničevanja tega cilja.

Podpisi